

Recensie Meppeler Courant, 20-3-22, Ton Henzen

In Een meeuw vervliegen schone illusies

De meeuw van Anton Tsjechov werd in 1896 voor het eerst in Rusland opgevoerd. In 1949 volgde pas de eerste uitvoering in ons land. In hun bewerking, Een meeuw, laten schrijver Ilja Leonard Pfeijffer en regisseur Michel Sluysmans van Toneelgroep Maastricht de personages in een moderne encensering terugkeren.

Het gevecht tussen generaties en de verbale strijd over hoge verwachtingen en onvervulde verlangens vinden plaats voor twee grote decordoeken. Deze vormen de achtergrond van de kale vloer die het landhuis van Polina is. Daar ontvangt zij familie en vrienden die herinneringen ophalen aan het verleden, dromen over een glorieuze toekomst, maar in het heden tekortschieten. De acteurs spelen vooral naar de zaal toe en houden zich stil op de achtergrond als zij buiten een scene vallen.

Roem

Actrice Arkadina (Wendell Jaspers) en de schrijver Trigorin (een sterke rol van Thijs Römer) verpersoonlijken de gearriveerde kunstenaarsklasse. Zij hebben roem vergaard, maar hun sterrenstatus geeft steeds minder glans. Tegenover hen staat de zoon van Arkadina, Konstantin (een prachtige hoofdrol van Tarik Moree). Hij is een aankomende schrijver die zich verzet tegen de privileges van de witte kunstenaarselite. Hij is verliefd op de jeugdige actrice Nina (Jouman Fattal). Die liefde wordt niet beantwoord. Ze gaat een verhouding aan met de grote schrijver Trigorin die haar aan rollen kan helpen en krijgt zelfs een kind van hem.

Een sleutelscene is die waarin Nina een rede uitspreekt waarin Konstantin zijn hele ziel en zieligheid heeft gelegd. Een meeslepende J'accuse over het gebrek aan kansen van de jonge generatie kunstenaars. De scene deed denken aan het spoken word-optreden van Amanda Gorman tijdens de inauguratie van de Amerikaanse president Joe Biden. Scriptschrijver Ilja Leonard Pfeijffer heeft in het fraai geschreven script van Een meeuw wel meer terloopse tekstuele verwijzingen naar recente gebeurtenissen en uitspraken verwerkt.

Piano

Er staat alleen een piano op het toneel waarop verschillende acteurs om beurten een lied van Robert Schumann spelen. Tussen de bedrijven door wordt dat lied met een tekst van Heinrich Heine, Im wunderschönen Monat Mai, gezongen door het ensemble. Daarbij bewegen ze subtiel. Het lied staat symbool voor de zoektocht naar liefdesgeluk. Arkadina verzoent zich met Trigorin. Konstantin dingt tevergeefs naar de liefde van Nina en kiest voor de uiterste consequentie en jaagt zich een kogel door het hoofd. Polina is de rust zelve (een mooie rol van Esther Scheldwacht) en vindt de liefde bij dokter Dorn (een flamboyante Dries Vanhegen). De hysterische Masja (goed gespeeld door Emma Buysse) is noodgedwongen getrouwd met onderwijzer Medvedenko (Tim Helderma), omdat Konstantin haar liefde niet beantwoordde. Het huwelijk is een totale mislukking.

Het slotbeeld is indrukwekkend. De dode Konstantin staat roerloos tussen opgezette dieren, waarschijnlijk jachttrofeeën, in het landhuis van Polina. Regisseur Michel Sluysmans heeft het als volgt geïnterpreteerd. De personages in het landhuis zitten als levende doden muurvast in een ondragelijk nu, verlangend naar een liefderijke toekomst en treurend over het verleden.

Dat landhuis op het Russische platteland zou mogelijk gedachten kunnen oproepen aan de gruwelijke actualiteit. We kunnen Tsjechov echter moeilijk de waanzin van Poetin verwijten. Het was te danken aan het overtuigende spel van de cast van Toneelgroep Maastricht dat de aangrijpende beelden uit Oekraïne een paar uur uit de gedachten bleven.

Een meeuw naar De meeuw van Anton Tsjechov, Toneelgroep Maastricht met Wendell Jaspers, Thijs Römer, Jouman Fattal, Tarik Moree, Esther Scheldwacht, Dries Vanhegen, Emma Buysse en Tim Helderma; tekst Ilja Leonard Pfeijffer, regie Michel Sluysmans, decorontwerp Michiel Voet; Schouwburg Ogterop, zaterdagavond, 100 bezoekers.